

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia czwartek, 14 grudnia 2017 r.

Poz. 4521

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY POMORSKIEGO

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Gdańsku

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389), po uzyskaniu opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zarządza się co następuje:

§ 1. Ulicy Franciszka Zubrzyckiego położonej w mieście Gdańsku nadaje się nazwę Feliksa Selmanowicza „Zagończyka”.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od dnia 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389), dalej jako: ustawa, wprowadziła w art. 1 ust. 1 regulację, zgodnie z którą nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować.

Ustawa w art. 6 ust. 1 nałożyła na właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany, w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujących taki ustrój w inny sposób. W przypadku niewykonania tego obowiązku przez organy jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy.

W piśmie z dnia 19 września 2017 r. (znak: BPR-0701-20(39)/15) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazał, że w ocenie Instytutu nazwa ulicy Franciszka Zubrzyckiego w mieście Gdańsku podlega zmianie jako wypełniająca normę art. 1 ustawy.

Mając na uwadze powyższe Wojewoda Pomorski, pismem z dnia 6 października 2017 r., wystąpił do Prezydenta Miasta Gdańska o przesłanie dokumentacji związanej z nadaniem nazwy między innymi w/w ulicy. W odpowiedzi, pismem z dnia 17 października 2017 r. Prezydent Miasta Gdańska przekazał posiadaną dokumentację archiwalną w przedmiotowej sprawie. Po otrzymaniu i przeanalizowaniu otrzymanych informacji, mając na uwadze treść art. 6 ust. 3 ustawy, Wojewoda Pomorski (pismem z dnia 31 października 2017 r.) wystąpił do Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku o opinię potwierdzającą niezgodność nazwy ulicy Franciszka Zubrzyckiego z art. 1 ustawy. Opinią z dnia 12 grudnia

2017 r. (znak: BUW-940-239 (27/17) Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdził tę niezgodność. W opinii tej wskazano, że:

„Franciszek Zubrzycki, ps. „Mały Franek” (1915-1942) był działaczem konspiracji stalinowskiej w II RP, w czasie II wojny światowej członkiem komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii Ludowej, dowódcą grupy zbrojnej GL, wykreowanym przez propagandę PRL na pierwszego dowódcę „oddziału partyzanckiego”.

Urodził się w 1915 r. w Radomiu. Przed wojną, w czasie studiów na Politechnice Warszawskiej wstąpił do Organizacji Młodzieży Socjalistycznej „Życie”, która pozostawała pod wpływami Komunistycznej Partii Polski, będącej narzędziem polityki J. Stalina wobec Polski. Następnie został członkiem Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej – młodzieżowej organizacji KPP. Za działalność przeciw Rzeczypospolitej Polskiej był dwukrotnie osadzony w więzieniu.

Wydostał się na wolność w dniach najazdu niemieckiego na Polskę we wrześniu 1939 r. Po pobycie na robotach w Prusach Wschodnich znalazł się w niemieckim obozie koncentracyjnym w Działdowie.

Po udanej ucieczce z obozu przystąpił do stalinowskiej organizacji konspiracyjnej pod nazwą Związek Walki Wyzwoleńczej (ZWW), utworzonej po ataku Niemiec na ZSRS. Organizacja ta, gloryfikując Stalina i Armię Czerwoną (jako walczącą o wolność „wszystkich narodów podbitych przez Hitlera”) nawoływała – zgodnie z ówczesnymi hasłami sowieckimi – do natychmiastowej walki zbrojnej.

Podobnie jak inni członkowie ZWW, w styczniu 1942 roku Zubrzycki formalnie znalazł się w Polskiej Partii Robotniczej, tworzonej w myśl instrukcji Stalina przez przerzuconą na ziemie polskie drogą lotniczą z Moskwy specjalną grupę Marcelego Nowotki.

W maju 1942 r. został wyznaczony – pod pseudonimem „Mały Franek” – na dowódcę grupy młodych komunistów, którzy mieli wykonać „akcje bojowe”. W założeniu miały one przez komunistyczną propagandę zostać nagłośnione jako pierwsze akcje komunistycznej struktury zbrojnej stworzonej przy PPR – Gwardii Ludowej (GL). Mimo że grupa Zubrzyckiego w ciągu kilku dni przebywania w lasach piotrkowskich nie wykonała żadnych istotnych działań przeciw Niemcom i powróciła do Warszawy, nagłośniono to w komunistycznej prasie konspiracyjnej jako „wyjście w pole” pierwszego „oddziału partyzanckiego” GL. Dla wzmocnienia efektu propagandowego ogłoszono, że grupa Zubrzyckiego to oddział partyzancki „im. Stefana Czarnieckiego”.

W czerwcu 1942 r. akcję ponowiono – tym razem pod osobistym dowództwem wyznaczonego na dowódcę GL Bolesława Mołojca – byłego żołnierza Brygad Międzynarodowych w Hiszpanii.

9 czerwca 1942 r. w nadleśnictwie Meszcze (pow. Piotrków) oddział „Małego Franka” dokonał napadu na polską leśniczówkę i na leśniczego Jeremiego Kozłowskiego (żołnierza AK), któremu zabrano dubeltówkę i 5 tys. złotych. Niedługo potem, nad ranem, w lasach pod wsią Polichno, 6 km od Meszcz, grupa Zubrzyckiego uległa rozproszeniu w wyniku strzelaniny po napotkaniu grupy niemieckich żandarmów. Faktycznie grupa ta przestała istnieć.

W lipcu 1942 r. Zubrzyckiego ogłoszono dowódcą, w znacznym stopniu istniejącego tylko formalnie, „okręgu częstochowsko-piotrkowskiego GL”. Wkrótce potem, 6 sierpnia 1942 r., Zubrzycki został aresztowany przez Niemców na dworcu kolejowym w Tomaszowie Mazowieckim i zginał podczas próby ucieczki.

W okresie PRL budowano legendę Zubrzyckiego jako „dowódcy pierwszego oddziału partyzanckiego”, przy przemilczaniu rzeczywistego charakteru stalinowskiej konspiracji i faktycznego wymiaru działań jego grupy.

Według art. 1 ust. 1 ustawy *nazwy [...] urzędzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś. Z kolei „propagować” to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979).*

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Franciszka Zubrzyckiego stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe

odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym sama nazwa ma charakter propagujący komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust.1 ustawy”,

Mając na uwadze stanowisko wyrażone w opinii Instytutu Pamięci Narodowej, które Wojewoda Pomorski w pełni podziela, należy stwierdzić, że nazwa ulicy Franciszka Zubrzyckiego jest nazwą wypełniającą dyspozycję przepisu art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 ustawy.

W związku z faktem, że Rada Miasta Gdańska, w terminie wskazanym w art. 6 ust. 1 ustawy, nie zmieniła nazwy ulicy Franciszka Zubrzyckiego, koniecznym stało się wydanie niniejszego zarządzenia zastępczego. Wojewoda Pomorski nadał ulicy nazwę Feliksa Selmanowicza „Zagończyka”. Nazwa ta jest zgodna z art. 1 ustawy.

Feliks Selmanowicz ps. „Zagończyk”, nazwisko konspiracyjne: „Karol Szach” (ur. 6 czerwca 1904 w Wilnie, zm. 28 sierpnia 1946 w Gdańsku) – naczelnik II rejonu IV Okręgu Trockiego oraz dowódca drużyny Milicji Ludowej Pasa Neutralnego, sierżant Korpusu Ochrony Pogranicza, partyzant 3 Wileńskiej Brygady AK, zastępca dowódcy plutonu 5 Wileńskiej Brygady AK, dowódca 2 kompanii 4 Wileńskiej Brygady AK. 28 sierpnia 2016 awansowany pośmiertnie do stopnia podpułkownika. Młodszy syn Franciszka i Anny z Zacharewiczów. Ukończył pięć klas gimnazjum. Razem z bratem brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej z 1920 r. jako ochotnik. W latach 1921–1923 był związany z Oddziałem II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (wywiad wojskowy). W 1923 r. przeszedł do cywila w stopniu sierżanta. Pracował jako pracownik biurowy poczty. Zmobilizowany ponownie 25 sierpnia 1939 r. do Pułku KOP „Wilno”. Po agresji ZSRR na Polskę uczestniczył w walkach obronnych z Armią Czerwoną. Po przekroczeniu granicy polsko-litewskiej internowany przez władze litewskie. Szybko zbiegł z obozu internowania i powrócił do Wilna. Tam nawiązał kontakt z konspiracją, najprawdopodobniej z organizacją „Koła Pułkowe”. Został aresztowany przez policję litewską w 1940 r. za udział w konspiracji, lecz po dwunastu tygodniach zwolniono go z powodu braku dowodów. Od chwili zwolnienia ukrywał się, korzystając z fałszywych dokumentów. W styczniu 1944 r. odkomenderowany został do 3 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej por. Gracjana Fróga „Szczerbca”, a następnie został przeniesiony do 5 Wileńskiej Brygady AK mjr Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, gdzie pełnił funkcję zastępcy dowódcy plutonu. Dał się poznać jako surowy, lecz sprawiedliwy dowódca. Wkrótce też został awansowany do stopnia podporucznika czasu wojny. W czasie walk był dwukrotnie ranny. W maju 1944 r. objął dowództwo kompanii w 4 Wileńskiej Brygadzie ppor. Longina Wojciechowskiego „Ronina”. Funkcję tę pełnił do rozbrojenia brygady przez wojska sowieckie 17 lipca 1944 r.

Na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, a zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Od niniejszego zarządzenia zastępczego przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Pomorskiego.

Wojewoda Pomorski

Dariusz Drelich